

ประสบการณ์จริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

บางทีคนเรามันคิดไม่ถึง ผู้ที่วางตัวเป็นอาจารย์ มันมีเยอะนะ ครูบาอาจารย์เขาจะให้คำลูกศิษย์ ว่าคนนี้ได้ขั้นนั้น ขั้นนั้น แล้วก็มีข้อแม้ ข้อแม้ว่าห้ามกลับมาจับผิดอาจารย์ ถ้าจับผิดอาจารย์หรือมาพูดว่า อาจารย์... การเคลื่อนไหวของอาจารย์นี่ผิด ผิด ผิดอย่างไร? ธรรมะที่ให้ไปเสื่อมหมดทันทีเลย อย่างนั้นก็มี

แล้วมาบอกว่า มรรคผลมันจะเป็นไปโดยธรรมชาติ ทุกอย่างจะรู้ไปเอง นี่ใจมันก็มาลงที่ธรรมะเป็นธรรมชาตินี้แหละ ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ ฝนตกแดดออกเป็นธรรมชาติ ทุกคนบังคับมันไม่ได้ แต่นี่ฝนเทียมบังคับได้นะ ฝนเทียมจะให้ตก บังคับทิศทางให้มันตกได้เลย นี่คือฝนเทียม

แต่ถ้าเป็นสังฆกรรมนะ โสดาบันต้องรู้ตัวเองว่าเป็นโสดาบัน ถ้าไม่รู้ตัวว่าเป็นโสดาบัน เป็นไปไม่ได้ พระพุทธเจ้ามาการันตีทีหลัง โสดาบัน สกิทาคา อนาคานี ตัวเองต้องรู้ แล้วไม่ใช่รู้ธรรมดาด้วยนะ บางทีตัวเองต้องรู้ แต่รู้มากเกินไป ไม่เป็นโสดาบันสำคัญว่าเป็นโสดาบัน รู้ผิดใจ

แต่ถ้าเป็นความรู้ถูกต้อง มันต้องรู้ถูกต้องด้วย ถ้าสำคัญตนผิดใจ สำคัญตนผิดว่าเราได้โสดาบัน แล้วพอมันเสื่อมหมดแล้ว ไม่รู้ว่าเสื่อมหมด โสดาบันเสื่อม เวลามันเสื่อมมันรู้ได้ ผู้ที่ปฏิบัตินะ ผู้ที่เคยปฏิบัติมันจะเจริญแล้วเสื่อมหมดทุกคนแหละ ทุกคนมีมาถึงขั้นตอนนั้นแล้วมันจะเสื่อมของมัน ถ้าไม่เป็นความจริงนะ เราเข้าใจว่าไง

พอเวลาปฏิบัติไป พอไปเห็นกาย พิจารณาแล้วมันปล่อย โอ้โฮ ! วางหมดเลย มันตทังคปหาน มันปล่อยวางชั่วคราว พอปล่อยวางชั่วคราวปั๊บ คำว่าปล่อยวางชั่วคราว

เหมือนเราเก็บล้างถ้วยล้างจาน ล้างยังไม่เสร็จเห็นไหม มีถ้วยจานค้างอยู่นั้น เราคิดว่าเสร็จแล้ว พอใครไปเจอเข้า โอ ! ถ้วยชามนี้มันตั้งอยู่ในหลุม อยู่ที่เรามองไม่เห็นอย่างนี้ เราไปเห็นเข้า นี่ไงถ้วยชามมันคาอยู่

นี่ก็เหมือนกัน เราเข้าใจว่าเราเป็นโสดาบัน มันปล่อยวางหมดเลย โอ้อโฮ ! มันว่างมาก โอ้อโฮ ! มันมีความสุขมาก แต่พอมันสุขมาก ความสุขนี้สุขเพราะเราทำ เราประพฤติปฏิบัติมา มันสดชื่น แต่โดยธรรมชาติของจิต จิตนี้ถ้ามันทรงตัวไม่ได้มันจะเสื่อมเป็นธรรมดา

พอเสื่อมเป็นธรรมดาแล้วมันก็เหมือนกับเราไปเห็นถ้วยชามที่ยังไม่ล้าง กองอยู่ ใจพอมันมาเสื่อม มันก็มาเห็นความขัดข้องหมองใจ อ้าว ! โสดาบัน ทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะ ! ทำไมโสดาบันมันยังเจออยู่อีกละ !

คำว่ารู้ มิแต่รู้เกินไป ไอ้ที่ว่าไม่รู้ ไม่มี สำคัญตนรู้ สำคัญตนเกินไปว่าเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคา เป็นอนาคา ไม่เป็นความจริง แต่ถ้าเป็นความจริงไม่ใช่เป็นความสำคัญนะ คำว่าสำคัญเห็นไหม สำคัญ คาดหมายผิดหมดละ มันเป็นความจริงของมัน

เราไม่มีสิทธิเลยว่าจะให้มันเป็นหรือไม่ให้มันเป็น แต่ถ้าเหตุผลมันพอ เหตุผลมันพอเห็นไหม ถึงบอกถ้าต้มน้ำนะ เรายกษาไฟไว้ น้ำต้องเดือดเป็นธรรมชาติของมัน น้ำมันเดือด หน้าที่ของเราคือรักษาไฟไว้ น้ำมันเป็นส่วนหนึ่งใช่ไหม ?

หน้าที่ของเรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา ใช้ปัญญาใคร่ครวญชำระกิเลส ใคร่ครวญในอะไร? ใคร่ครวญในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม มันจะปล่อยอย่างไร? หน้าที่ของมัน ให้มันปล่อย ตึงคับหนาน ปล่อยแล้วปล่อยเล่า ปล่อยแล้วปล่อยเล่า พิจารณาไปซ้ำบ่อยเข้า ถึงที่สุดมันขาดของมัน

ตรงนี้ไม่มีใครจัดการให้มันเป็นไปเองได้ จัดการให้เป็นไปตามเราต้องการได้ มันจะเป็นไปตามกำลัง..เป็นไปตามกำลัง.. เป็นไปตามจริตนิสัย เป็นไปตามผู้ที่ประพฤติปฏิบัติสมุคของมัน

มรรคสามัคคี ความสามัคคี ความสมดุลของมรรค มรรคสามัคคีมันสมดุลของมัน มรรคเห็นใหม่ มรรค ๘ แล้วรวมตัวอย่างไร ? มรรคสามัคคีคืออะไร ? งานนี้สำเร็จได้อย่างไร? ถ้างานนี้ไม่สำเร็จ มันจะเป็นโศกบันไดได้อย่างไร? แล้วถ้าไม่มีผลงานสำเร็จ จะเป็นโศกบันไดได้อย่างไร ?

ไม่มีผลงานก็เป็นโศกบันไดไม่ได้ ไม่รู้ว่าตามเป็นจริงก็เป็นโศกบันไดไม่ได้ แล้วโศกบันไดนะ เราฟังเทปบ่อย เขาเอามาให้ฟัง หลวงพ่อนี้โศกบันได นี้โศกบันไดเราก็งงใจ ฟังนะ พอตั้งใจฟังเขาพิจารณาของเขาเลย พิจารณากาย โอ้โฮ! พิจารณากายของเขาไปเรื่อยๆ เราก็งงใจไปเรื่อยๆ นะ พอไปถึงที่สุดปั๊บ พอมันสรุปปั๊บ เขาสรุปลงอริยสัจ คือสรุปในคำรา เออ ! เราก็งงใจ ธรรมดานะศาลถ้าพูดถึงเหตุผลไม่ชัด ต้องยกผลประโยชน์ให้จำเลยก่อน

ทีนี้พอเขาพูดอะไรไป เราก็งงใจยกผลประโยชน์ให้กับจำเลยก่อน เขาอาจจะผิดพลาด เขาอาจจะเริ่มต้นปฏิบัติยังไม่ได้ อ้าว..ฟังไปเรื่อยๆ ฟังไปฟังมานานไม่มี มันไม่มี ถึงบอกว่า พอจิตมันจะเป็นใจใหม่? พอมันจะเป็นโศกบันไดปั๊บเขาจะบอกเลย เขายกไปในพระไตรปิฎก อริยสัจจะเป็นอย่างนั้นๆ อ้างโศกบันไดในคำราแต่ไม่บอกถึงผลการกระทำ อย่างไรก็ไม่เชื่อ เขาบอกว่า องค์นี้พระโศกบันได องค์นี้พระสัทธาภา โอ ! เอามาให้ฟังนะ ไม่เชื่อ

เรามีตั้งคณะ เราควักสตางค์ของเราออกมาโชว์เขาไม่ได้ เอ็งจะมีสตางค์ได้อย่างไรวะ? คนนี้มีสตางค์คนละพันบาท แบงก์พันมีคนละใบ แล้วบอกให้ควักแบงก์พันมาให้ดูนะ อู๊ย ! กระมิดกระเมี้ยนไม่ยอมควักกันเลย โอ๊ย ! เอ็งไม่มีหรอก ฎไม่เชื่อว่าเอ็งมีสตางค์ ถ้าเอ็งมีสตางค์นะ ไหนดูหน่อย ควักแบงก์มา นี่ไงเห็นไหม แบงก์พันเห็นไหม เออ! ไซ้ มีตั้งค์ ไฉนมีสตางค์พันหนึ่ง

โศกบันไดนะ มันพูดออกมาชัดเจนนะ โห ! เขาไม่ชัดเจนเพราะอะไรรู้ไหม ? ถ้าไม่ชัดเจนนะ มันจะแบ่งแยกได้อย่างไร? ว่าปุณฺณ แล้วเป็นพระโศกบันได ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ แล้วไปเป็นโศกบันได เพราะอะไร? เพราะปุณฺณนี้จิตมันยังเวียนตายเวียนเกิด ถ้าเป็นปุณฺณนะ วิญญูนี้มันไม่มีที่สิ้นสุด

ผลตอบสนองของมันต่อไปเรื่อย ๆ วิศวกรรมการมันจะมีของมันไปเรื่อย วิศวกรรมการอันนี้สำคัญมาก วิศวกรรมการของจิตที่มันพัฒนา วุฒิภาวะของจิตที่มันพัฒนาขึ้นมา

อย่างจิตที่มันเป็นสมาธิ จิตที่เป็นสมาธิ จิตเป็นสมาธิแล้วเสื่อม เป็นสมาธิแล้วเสื่อมอยู่อย่างนั้น กับจิตที่ออกวิปัสสนาแล้ว แล้วมันเสื่อมมันก็ต่างกัน พัฒนาการของจิตที่มันพัฒนาการอย่างนี้ ผู้ที่ปฏิบัติมา เพราะมีพัฒนาการอย่างนี้ไง ถึงครูบาอาจารย์ที่ท่านมีพัฒนาการอย่างนี้แล้ว ท่านถึงมาสอนเรา สอนเราเพราะอะไร? สอนเราเพราะท่านผ่านมาก่อน ท่าน อู๊ฮู๊! ล้มลุกคลุกคลานนะ

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านจะซึ่งใจมาก เพราะว่า เป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านสละชีวิตของท่านมา ท่านล้มลุกคลุกคลานมา ท่านต่อสู้กับกิเลสของท่านมา ด้วยความผิดพลาด ด้วยความพลั้งเผลอ ผิดเพราะไม่เข้าใจ ผิดเพราะอวิชชา ผิดเพราะความเข้าใจผิด ผิดเพราะว่ากิเลสมันยุ ผิดเพราะกิเลสมันหลอก ผิด ๆ ผิด ๆ ผิดทั้งนั้นเลย

กว่าจะมาเริ่มสมดุลกับมัน กว่าจะเริ่มสู้กับมันได้ กว่าจะเริ่มปรับตัวได้ แล้วกว่าจะเริ่มชนะมัน ครูบาอาจารย์ท่านทำมาขนาดนี้ เวลาเห็นลูกศิษย์ลูกหาถึง..เห็นหลวงปู่มันไหม เห็นครูบาอาจารย์ไหม เก็บเล็กผสมน้อยนะ ต้องระวังตลอดเวลา ความผิดพลาดของลูกศิษย์

เห็นองค์หลวงตาท่านบอกเลย ท่านคอยตีมือเราไว้เลยนะ คิดไอ้โน่นก็ผิด คิดไอนี้ก็ผิด ไอ้พวกเรากี่ แหม ! ทำไมอาจารย์เคร่งเกินไป ทำไมอาจารย์.. แต่ความจริงนี่นะมือเรา เด็ก ๆ มันจับไฟ มันไปจับของร้อน มันไปจับความทุกข์ แล้วท่านก็พยายามตบมือออก ตบมือออกคือเอ็ดคือว่าไง ตบมือออกคือพูดให้เราสำนึกใจ ให้เราไม่ทำอย่างนั้น ๆ อกใจ ไอ้เราก็บอกว่า อู๊ฮู๊! คุณมาก คุณมาก

แต่ความจริงนะ เมตตามาก เมตตามากเพราะท่านทุกข์ยากมาก่อนเรา ถ้าทำอย่างนั้นไป แล้วข้างหน้าไปจิตมันจะเสื่อม ถ้าทำอย่างนั้นไปแล้ว ด้วยความผิดพลาด ด้วยความไปก่อครดมันไว้ ด้วยเข้าใจว่าเป็นสมบัติของเรา คิดแล้วยังยึดอีก ยังเข้าไปผูกมัดกับมันอีก เห็นไหม ท่านบอกว่ามันผิดนะ ตบมือออก ตบออก ตบออก ตบเพื่อจะให้เราสำนึกตัว ให้เรามีการแก้ไข

ความมุ่งหมายของอาจารย์กับความคิดของลูกศิษย์มันแตกต่างกัน มันถึงบอกว่า อู้ฮู้! อู้ฮู้! ไม่อู้ฮู้! หรือก เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมาแล้วนะ แหม ! ไข่เลย.. ไข่เลย.. สารู สารูเลย

เวลาพูดมันถึงบอกว่า สิ่งที่เขาพูดมาโดยไม่มีเหตุมีผล เวลาเขาพูดไปเป็นมรรค เป็นผลของเขา เป็นไปไม่ได้หรือก มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แล้วเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ถ้าเขามีความคิดอย่างนั้น มันก็เรื่องของเขา ใ้ฉันมันก็กรรมของสัตว์นะ กรรมของสัตว์ เพราะพวกเราผู้ที่ไปฟังและผู้ที่ต้องการ มันคิดว่าสิ่งนั้นมันทำได้ง่าย

แล้วพอมาฟังมรรคผลของโดยสัจจะข้อเท็จจริง มันเป็นเหมือนกับจะสุดวิสัย อู้ฮู้ ! อู้ฮู้ ! อู้ฮู้ ! ทุกคนจะท้อแท้ ทุกคนจะสู้ไม่ไหว แต่ไปฟังอย่างนั้นปั๊บ ทุกคนเห็นดีเห็นงาม พอเห็นดีเห็นงามแล้วก็ให้คำกันเอง ก็เป็นสังคมๆ หนึ่งขึ้นมา สังคมว่ามันเป็นอย่างนั้นเป็นความจริง เป็นอย่างนั้นเป็นความจริง ไม่เป็นหรือก เป็นการปฏิบัติเป็นแค่พิธี หลวงตาท่านพูดคำนี้เท่านั้น บอกว่าพวกปฏิบัติพอเป็นพิธี พอเป็นพิธีก็ได้พิธีเฉยๆ ใจ ได้พิธีว่าได้ปฏิบัติแล้ว พอได้ปฏิบัติแล้วก็ให้คำกันเองว่ามันได้มรรคได้ผล

อันนั้นเป็นอีกอันหนึ่งนะ อันนี้เราจะตอบเรื่อง

ถาม : กราบเรียนหลวงพ่อบอกเรื่องอริยมรรคมีองค์แปด ทุกวันพระเพียงวันละข้อ ขอเมตตายกตัวอย่างให้ใช้ได้จริงกับชีวิตประจำวันในแต่ละวัน

๑. สัมมาทิฐิ ทุกข์เห็นไหม ทุกขะสะสมทะโย ทุกขะนิโรธ ทุกขะนิโรธคามินี

๒. สัมมากัมมันโต เนกขัมมะ

หลวงพ่อบอก : ใ้อย่างนี้ เพราะส่วนใหญ่แล้ว ใ้คำที่พูดว่า “มรรค” ใ้พูดอธิบายให้ชัดเจน ใ้พูดอธิบายใ้ใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าพูดอย่างนี้ปั๊บ ที่ปัญญาชนที่เราใ้ปัญญาแล้ว เราศึกษามรรค ๘ แล้ว เราก็จะบอกว่าเอามรรค ๘ เราจะทำได้แบบนี้ เราพยายามประพฤติปฏิบัติมรรค ๘ ใ้ได้มรรค ๘ แล้วใ้มรรค ๘ เราได้ผลในมรรค ๘ นั้น มันเลยไม่ได้อะไรเลย ไม่ได้อะไรเลย

แล้วถ้าทางวิชาการ ทางวิชาชีพถูกต้องนะ เราศึกษามาแล้วเราต้องทำให้ได้ทางวิชาชีพอย่างนั้น เราต้องแบบว่าวัดค่าของมันให้ได้ผลอย่างนั้น แต่ในการปฏิบัติ ในการปฏิบัติมรรค ๘ ต้องแบบว่าให้วันละข้อ แล้วให้ใช้ในชีวิตจริง เวลาบอกอย่างนี้ปั๊บ ! พวกโยมจะเกร็งหมดเลย บอกไว้นะ ออกไปแล้วเดี๋ยวจะขึ้นรถนะ แล้วขยับให้คืนะเดี๋ยวรถมันจะมีปัญหานะ อ้อ ! มีปัญหาทันทีเลย แต่ถ้าไม่บอกอะไรนะ โยมกลับไปโยมก็ขึ้นรถ ขับรถออกไปโดยธรรมดา โดยที่ไม่มีอะไรไปเป็นความกังวล

หลวงปู่มั่นบอกทุกทีเลย หลวงปู่มั่นพูดในมุตโตทัย บอกว่าการประพฤติปฏิบัติ การดื่ม การเหยียด การกู่ การดำรงชีวิตประจำวันให้มีสติอยู่ตลอดเวลา ให้มีสติอยู่ตลอดเวลา การฝึกสติอยู่ตลอดเวลา นี่คือการฝึก

แต่ถ้าบอกว่าคำริชอบนะ พอบอกว่าคำริชอบ คำริชอบคือปัญญา ปัญญา ก็บอกว่าต้องเลี้ยงชีพชอบ เป็นปัญหาเลยนะ เลี้ยงชีพชอบจะเลี้ยงอย่างไรล่ะ? โอ้ ! อาชีพนี้มันชอบหรือไม่ชอบล่ะ? อาชีพนี้ชอบหรือไม่ชอบ? พออาชีพนี้ชอบไม่ชอบแล้ว กินข้าวนี้ชอบหรือไม่ชอบล่ะ? กินข้าวเสร็จแล้วกินน้ำ กินน้ำเสร็จแล้วชอบหรือไม่ชอบล่ะ ?

เกร็งไปหมดเลย ไม่ต้องไปวิตกกังวลอย่างนั้นสิ ในเมื่อเราไม่มีความผิดอยู่แล้ว ใช่ไหม ? ในปกติใช้ชีวิตประจำวันนี่แหละ มรรค ๘ มรรคนะมันเหมือนกับเด็ก เหมือนเด็กกับผู้ใหญ่ ที่เราพูดเรื่องมรรคบ่อยครั้งๆ เราจะบอกว่า สิ่งที่เขาพูดกัน เขาคิดกัน เขาตั้งใจกระทำกันนั้น เรามักจะพูดผิดๆ

เราพูดในสติปัฏฐาน ๔ เห็นไหม ในสติปัฏฐาน ๔ ที่เราพูดไว้บอกว่า คนที่ปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ ผิดทุกคนเลย ผิดหมดเลย ผิดเพราะอะไร? ผิดเพราะจิตมันไม่เป็นความจริง จิตไม่มีสมาธิในสติปัฏฐาน ๔ การประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันเป็นสติปัฏฐาน ๔ โดยตามความเป็นจริง จิตต้องสงบก่อน

พอจิตสงบแล้ว จิตสงบเป็นสัมมาสมาธิ ก็เลสมันเบาบางลง แล้วออกวิปัสสนาไป วิปัสสนาไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยตามเป็นจริง โดยข้อเท็จจริง มันเริ่มจะถูกขยับมาบ้าง ก็ยังผิดอยู่ ยังผิดอยู่หมายถึงว่ากิเลสเรายังมีอยู่นะ ถ้าสติปัฏฐาน ๔ โดยตามความเป็นจริง พิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ต้องเป็นโสดาบัน สกิทาคา อนาคา เป็นอย่างนั้นถึงจะเป็นสติปัฏฐาน ๔ แล้วในการปฏิบัติมันก็ผิดเป็นธรรมดา

ในการปฏิบัติ เราปลูกคอนโดนะ คอนโดนี้เขาสร้างจากชั้นบนลงมาหรือชั้นล่างขึ้นไป เคยเห็นคอนโดสร้างจากชั้นบนลงมาไหม? เคยเห็นไหม? ไม่เคยเห็นหรือคอนโดมิเนียมไม่มีใครสร้างจากชั้นบนลงมาหรือ เขามีแต่สร้างจากชั้นล่างขึ้นไป มรรค ๘ ก็เหมือนกัน เราบอกว่าจะให้มรรค

ตอนนี้ที่ปฏิบัติ วิปัสสนาสายตรง เขาจะสร้างคอนโดจากข้างบนลงมา เขาสร้างคอนโดจากชั้นบนลงมาใช่ไหม? ถ้ามีความอยากปฏิบัติไม่ได้ มีความอยากปฏิบัติไม่ได้นะ ความอยากเป็นพื้นฐานของเรา ความอยากกับจิตมันก็เหมือนพื้นดิน เราต้องสร้างจากดินขึ้นไป ไม่ใช่สร้างจากข้างบนลงมา มันกลับหัวกลับหางกัน

พอจะสร้างจากข้างบนลงมานะ ทุกคนมรรคต้องสะอาดก่อนนะ ต้องไม่มีความอยากนะ ใครมีความอยากคนนั้นปฏิบัติไม่ได้ ต้องมีสัมมาสมาธิ ทุกอย่างพร้อม มันก็เหมือนกับสร้างคอนโดจากชั้นบนไง เราต้องสร้างจากชั้นที่ ๑๐๐ เลย แล้วก็สร้างลงมา จากชั้นที่ ๕๕ ลงมาเรื่อยๆ แล้วให้มันลอยอยู่บนอากาศนะ มันจะเป็นไปได้ไหม?

พอมันเป็นไปไม่ได้ แต่ความคิดของพวกเราคิดกันอย่างนั้น ความคิดทางโลก ที่เราบอกวามรรคทางโลก ที่เราบอกว่าเป็นมรรคเป็นมรรค เขาคิดอย่างนั้น เขาถึงวางเป้าหมายอย่างนั้น

ฉะนั้นเวลาปฏิบัติปั๊บ! ต้องห้ามมีความอยาก ห้ามทุกอย่างเลย พอห้ามทุกอย่างนะ คอนโดมันสร้างจากชั้นบนลงมามันเป็นไปไม่ได้ แต่สัญญาอารมณ์ในใจมันเป็นไปได้ มันเป็นความเพ้อฝัน ความเพ้อฝันเหมือนเป็นไปได้อย่างไร พอความเพ้อฝันไปแล้ว นี่จึงปฏิบัติโดยการเพ้อฝัน พอเพ้อฝันขึ้นมา มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันไม่เป็นความจริง

แต่ถ้าเป็นความจริง หลวงปู่มั่นสอนไว้ในมุตโตทัย ในชีวิตประจำวัน ดำรงชีวิตประจำวัน ให้มีสติอยู่ เราทำชีวิตประจำวันแล้วให้มีสติ แล้วใคร่ครวญในชีวิตของเรา มันจะรู้ของมัน พอมันจะรู้ของมันเห็นไหม สิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว ความผิดพลาดสิ่งนี้มันยังเท่าๆ อยู่ ยังไม่แน่ใจว่าผิดหรือถูกเราทำไปแล้ว

พอทำไปแล้ว มาพิจารณาย้อนหลังผิดหรือถูก ถ้าผิดหรือถูกแล้ว ถ้าผิดสิ่งนี้ไม่ควรทำ ถ้าถูกสิ่งนี้ควรทำ เห็นไหม โดยสามัญสำนึก พวกเราไม่รู้หรือว่าจะอะไรผิดอะไร

ถูก เพราะสิ่งที่ชีวิตประจำวัน มันเทาๆ นะ มันกำกวม จะว่าผิดหรือมันก็ผิด ถ้าจะว่าถูกมัน ก็ถูก ถูกหรือผิดเพราะเราให้คำมันเอง เราก็มีพันธะทำไป

นี่เราจะบอกว่าหัวใจของคน ถ้ามันยังไม่สะอาดบริสุทธิ์ มันมองสิ่งนี้ไม่ออก หรือ มองสิ่งนี้ไม่ออกหรืออะไรผิดหรืออะไรถูก แต่ถ้าเราทำไปแล้ว เรามา ใคร่ครวญชีวิตประจำวันของเราเห็นไหม ใคร่ครวญในธรรมว่ามันผิดหรือถูก ถ้ามันผิด ควรทำใหม่ ปัญญาเกิดหรือยัง? สามัญสำนึกเกิดหรือยัง? นี่ไง เราจะสร้างคอนโดจาก พื้นดินขึ้นไป ไม่ใช่สร้างคอนโดจากชั้นยอดลงมา

แต่ในการปฏิบัติปัจจุบันนี้ มันจะไปสร้างคอนโดจากชั้นบนลงมา ต้องไม่มีความ ออยากเลย ถ้ามีความอยากผิดหมด ความอยากมันจิตใต้สำนึก ทุกคนมีโดยสามัญสำนึก ที่นี้มีโดยสามัญสำนึกเราก็พยายามตั้งสติเห็นไหม โดยกำหนดพุทโธ ๆ หรือใช้ปัญญา อบรมสมาธิ พยายามจะละมัน ถ้าละมันได้แล้ว ทำของมันได้แล้ว พอละได้แล้ว ได้ ตรงไหน ? ได้ตรงเรารู้ตัวเราเองไง

จิตมันมีจุดยืนไหม? เคนจกรรม นั่งสมาธิกันทั้งวันๆ บางทีมันปล่อยวางบ้าง ใหม่นั้นแหละตัวมัน นั้นแหละมันละได้ แต่ละได้แป๊บเดียว แป๊บ! มาอีกแล้ว แป๊บ ! มาอีกแล้ว มันเป็นธรรมดาอย่างนี้ ทำอย่างนี้เพราะอะไร? ทำอย่างนี้เพราะว่าอนุสัยมัน นอนเนื่องมากับจิต อวิชชามันมาอาศัยจิตมันอยู่กับเรา ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นอย่าง นี้แล้วมันอาศัย

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว” เห็นไหมเวลา พระพุทธเจ้าเขี่ยมาร มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริ เกิดจากความดำริ แล้วเราคิดเราดำริ มารมันเกิดด้วย มารมันจะยอมเราไหม ?

ทีนี้พอเรากำหนด พุทโธๆ พุทโธๆ พอมันปล่อยมันก็แวบเดียวแวบเดียว แวบเดียวก็ยิ่งดี แวบเดียวก็เห็นร่องรอยแล้วไง แวบเดียวเห็นว่า อ้อ! อันนี้มันปล่อยได้ เหมือนกับเห็นว่าถ้ามารมันจี๊หัวเราอยู่ เราจะมีอาการฟุ้งซ่าน เราจะมีอาการวิตกกังวล เรา จะมีความทุกข์เห็นไหม แต่พอมันแวบเดียว เออ ! มันก็เป็นอิสระแวบเดียว ชั่วพยับแดด นะ

ตั้งใจทำ ตั้งใจ ตั้งใจบ่อยๆ ครึ่งเช้า เห็นไหม สร้างฐานนะ สร้างคอนโดจากพื้นดินขึ้นไป สร้างตีเข็ม เทکانคอดิน แล้วพยายามสร้างมันขึ้นมา ขึ้นมา สร้างตัวเองขึ้นมา นี่เป็นมรรค มรรคเขาทำกันแบบนี้ มรรคไม่ใช่บอกว่า หลวงพ่อบอกมาสิมรรคตัวไหน เหมือนจะไปซื้อทองเลยนะ ซื้อทองมา ๘ บาท ก็มรรค ๘ ใจ แล้วไปหลอมให้เป็นหนึ่งเดียว มรรค ๘ รวมตัว

กรณีอย่างนี้ เราอยู่ที่โพธาราม เพราะว่าลูกศิษย์จะมาถามอย่างนี้บ่อยมาก เพราะเขาฟังซิดิเรา ฟังเทศน์เรา แล้วฟังเทศน์แล้ว หลวงพ่อจะบอกเลยว่ามรรคอย่างนั้น มรรค ๘ อย่างนั้น เรานั้นเรื่องมรรค เรื่องมรรคนี้นะ เพราะว่าเราจะบอกว่า สิ่งที่ต้องการชีวิตของเรา เขาเรียกว่ามรรคของฌราวาสธรรม ฌราวาสธรรมนี้ สัมมาอาชีวะเลี้ยงชีพชอบทุกอย่างชอบ มันทำให้ชีวิตเราสะอาดบริสุทธิ์ ถ้าชีวิตเราสะอาดบริสุทธิ์ ชีวิตของเรามันไม่มีทุกข์มีภัย ไม่มีเวรมีกรรมไปข้างหน้า

การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เขาเรียกว่ามรรค สัมมาอาชีวะเราเลี้ยงชีพเลี้ยงตัวเรา เลี้ยงชีวิตเราให้รอดไปด้วย สิ่งที่ถูกต้องดีงาม สิ่งที่ถูกต้องดีงามนี้เวลาตายไป เราจะได้ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เราไม่ต้องไปเกิดในนรกอเวจี มรรคอย่างนี้เขาเรียกฌราวาสธรรม มันเป็นมรรคของฌราวาส

ฉะนั้นมรรคของฌราวาสนี้มันมีมรรคหยาบ มรรคละเอียด เห็นไหม มรรคของฌราวาสนี้ยังไม่ใช่อริยมรรคเลย แต่พอทำความสงบของใจนะ พอมันเริ่มใช้ปัญญา ปัญญาอันนี้มันจะเป็นอาหาร มันเป็นเลี้ยงชีพเลี้ยงใจชอบ มรรคของฌราวาส เลี้ยงปากชอบ หายอาหาร หาปัจจัยเครื่องอาศัยมาดำรงชีวิต เห็นไหม มาเลี้ยงอะไร ? เลี้ยงชีวิตนี้ไว้ให้สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อต่อไปเราเกิดเราตายจะได้ไม่มีเวรมีกรรม ถ้ามีเวรมีกรรมที่ดี เราก็ไปเกิดในที่ดีๆ ไป

แต่ถ้าการปฏิบัติ สิ่งนี้ฆ่ากิเลสไม่ได้ สัมมาอาชีวะก็คือการประกอบอาชีพ แต่สัมมาอาชีวะในมรรคญาณนี้นะ ความคิดนี้ ปัญญาอันนี้เป็นมิจจาคัยเป็นสัมมา ถ้าจิตสงบนะมันคิดเรื่องดีๆ คิดเรื่องธรรมะ มันจะมีสัจฉินของมันในหัวใจเห็นไหม

อันนี้เราไม่ได้กินทางปากนะ อาหารอย่างนี้ เลี้ยงชีพอย่างนี้ เราไม่ได้กินทางปาก เรากินทางใจ ใจมันสัมผัส พอใจสัมผัส ความคิดที่ดี ปัญญาที่ดี เห็นโทษเห็นภัยในการ

ทำความเข้าใจของเรา เห็นปัญญาที่ในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของเรา เห็นผลของมรรคญาณ เขาเรียกว่าตบะธรรม

ตบะธรรมคือสัมมาสมาธิ คือกำลังของจิต แล้วออกใช้ปัญญา นี่ตบะ ตบะธรรมมันแผดเผา มันแผดเผากิเลส พอกิเลสมันโดนแผดเผามันปล่อยอย่างไร? นี่ไง เวลาพูดถึงมรรคเห็นใหม่ เราจะพูดถึงมรรคตัวนี้ มรรคที่เลี้ยวใจชอบ แต่ถ้าเป็นฆราวาสธรรม มรรคที่เลี้ยวปากชอบเห็นใหม่ พอมรรคเลี้ยวปากชอบมันยังไม่เข้าริยมรรคเลย

ถ้าพอถึงมรรค เราเป็นพระปฏิบัติใช่ไหม? พวกเรานี่พวกสัมมาอาชีวะ พวกปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ พอเลี้ยวใจชอบ พอเลี้ยวใจชอบใจมันพัฒนาขึ้นมาอย่างไร? พอใจมันพัฒนาขึ้นมาอย่างไร? เราถึงบอกว่ามรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด โสคาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค มันก็มีความแตกต่าง พอคนปฏิบัติเป็นนะ คนที่มีความเห็นถูกต้องดีงาม มันก็จะไปเข้ากับพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก พระพุทธเจ้า ธรรมวินัยพระพุทธเจ้าวางไว้เห็นใหม่ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา ภวานามยปัญญาแล้วยังมีสติปัญญา มีมหาสติมหาปัญญา มีปัญญาอัตโนมัติ มีมรรคญาณ ไปศึกษามานะ แล้วก็มานั่งท่องจำนะ แล้วอะไรเป็นอะไรล่ะ เราก็ให้ค่า เราก็คิดเลยนะ มรรคอย่างนี้เป็นอย่างนี้นะ ทางวิชาการไง แหม ทำวิจัยนะ มันไม่มีผลเลย! ไม่มีผลเลย!

แต่ถ้ามีผลใจมันเป็น พอใจมันเป็นขึ้นมา ใจมันเป็น พอใจมันเป็นเห็นใหม่ เหมือนขึ้นบันได ขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๒ ขั้นที่ ๓ ขั้นที่ ๔ ใจมันสูงขึ้นเรื่อยๆ ใจมันมีวุฒิภาวะขึ้นมาเรื่อยๆ ใจมันพัฒนาการของมันมาเรื่อยๆ มันเห็นความละเอียดของมันเรื่อยๆ ใจ

นี่ไงสร้างคอนโดมิเนียมไป ถึงชั้นที่ ๑๐๐ โอ้โฮ! ไปห้อยตัวอยู่ข้างบนนะ มันจะเสร็จอยู่แล้ว แล้วมันไปทำงานอยู่บนอากาศ เห็นไหมมันต้องใช้เครนทั้งหมดเลย มันไม่ได้ทำอยู่บนพื้นดินแล้ว แต่เริ่มต้นต้องทำจากพื้นดินขึ้นไป มันมั่นคงของมันขึ้นไป จิตมันจะพัฒนาของมันขึ้นไป

มันถึงแตกต่าง ที่เราพูดอยู่นี้ เราพยายามพูดอยู่นี้ เราพูดให้เห็นความแตกต่าง พอเห็นความแตกต่างแล้ว ให้เราขนขวายไป ถ้าเราไม่พูดถึงความแตกต่างนะ เราก็จะบอกว่ามรรคก็คือมรรค มรรคมีอันเดียว แล้วพอไม่มีความแตกต่างแล้ว ถ้าคนฟังเป็นทางวิทยาศาสตร์ มันจะฟังแล้วมันจะแบบว่าข้องใจด้วย เหมือนเราคนพูดนี้พูดซ้ำซาก พูดวนเวียนอยู่ในที่เดิม แต่ความจริงไม่ใช่ ความจริงพูดแตกต่าง พูดแตกต่าง

ดูเวลาเทศน์ครั้งสุดท้ายนี้เห็นไหม ธรรมะมีบวกมีลพเห็นไหม มีบวกมีลพ มีคุณมีหาร ธรรมะมีความแตกต่าง แต่ละชั้นตอนไม่เหมือนกัน บวกกับคุณก็ต่างกัน ลพกับหารก็ต่างกัน แล้วเวลามันแตกต่างกัน เพราะแตกต่างกันแล้วมันให้ค่าแตกต่างกันด้วย สูตรคำนวณของมันแตกต่างกัน

จิตใจเวลามันพัฒนาขึ้นไปแล้ว มันจะมีความแตกต่างของมัน แล้วจะมาบอกว่าโศดาบันไม่รู้ สกิทาคาไม่รู้ มันจะไม่รู้ละ รู้ว่าเป็นโศดาบัน สกิทาคา อนาคานี้แน่นอน แต่ไม่รู้วาลิ้นสุด เพราะมันคิดเห็นใหม่

ดูเวลาหลวงตาท่านไปแก้พระเห็นไหม พอไปติดในขั้นไหนๆ เห็นไหม บอกให้พูดมาสิ ก็พูดมา ขั้นที่ ๑ ถ้าพูดเหตุผลถูกต้อง เพราะเขาได้อยู่แล้ว เขาพูดด้วยความถูกต้อง ใช่ว่าผ่านไป ขั้นที่ ๒ ถูกไหม ถ้าขั้นที่ ๒ ไม่ถูก จะติดขั้นที่ ๒ ถ้าขั้นที่ ๒ บอกถูก ถูกหมายถึงว่ามีเหตุมีผล แล้วพูดถึงสมควรว่ามันขาดได้ถูกต้อง นี่ขั้นที่ ๒ ผ่าน ขั้นที่ ๒ แล้วขั้นที่ ๓ ถูกไหม

ถ้ามันคิดนะ พอบอกขั้นที่ ๒ ป๊อบ ! โอ ! นิพพานแล้วนิพพาน นิพพานนี้คิดแล้วคิดว่าคือนิพพาน แต่ถ้าบอกขั้นที่ ๒ ถูก แล้วขั้นที่ ๓ ละ? ถ้าเขาคิดของเขา ครุบาอาจารย์จะแก้เลย แก้บอกว่ามรรค ๔ ผล ๔ ที่ถูกต้องมามันขั้นที่ ๑ ถูกก็โศดาบัน ที่ ๒ ถูกก็เป็นสกิทาคา แล้วขั้นที่ ๓ มันเป็นพระอรหันต์ไม่ได้

เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ เพราะว่าเราสร้างคอนโดมิเนียม สร้างขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๒ แล้วก็บอกว่าเราจะสร้างขั้นที่ ๑๐๐ เลย แล้วตรงกลางปล่อยมันว่างไว้หรือ? แล้วไอ้ที่ลอยอยู่บนอากาศนั้นมีอะไรไปค้ำมันละ? แล้วตัวเองอยู่ชั้นสุดท้าย แล้วไอ้ตรงกลางมันอยู่ตรงไหนละ? มันไม่มีเห็นไหม

มันต้องขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๒ แล้วขั้นที่ ๓ ก็ต้องมาต่อกัน แล้วขั้นที่ ๔ จะต่อขั้นที่ ๓ ขึ้นไป แล้วถ้าขั้นที่ ๓ มันไม่มี ขั้นที่ ๓ มันไม่ขึ้นไป แล้วมันจะเป็นนิพพานได้อย่างไร? ถ้าเป็นไม่ได้ กลับมาทำอะไรให้เป็นขั้นที่ ๓ ขั้นที่ ๓ ก็ต้องมีเหตุมีผลของมัน กามราคะ เป็นอย่างไร? ถ้ากามราคะ ถ้าเห็นตัวมันไม่ได้ เห็นไหม มรรคจะเกิดไม่ได้ ! มรรคจะเกิดไม่ได้ !

ในเมื่อถ้ามันไม่มีเหตุมีผลที่จะไปจับอวิชชาได้ จับตัวกิเลสที่มันอยู่ในหัวใจได้ ถ้ามันจับไม่ได้ วิธีการปฏิบัติเห็นไหม เราจะปฏิบัติกัน น้ำใสจะเห็นตัวปลา น้ำใสจะเห็นตัวปลา ทำจิตให้ใสจะเห็นกิเลสนะ อีก ๑๐๐ ชาติ เพราะน้ำใสกิเลสมันใสกว่า นี่ใจพอจิตสงบเข้าไป มันไม่เห็นกิเลสหรอก

ผู้ที่ปฏิบัตินะ พอจิตสงบแล้วต้องออกขุดคุ้ย บางคน ถ้าคนมีอำนาจวาสนา มันความต่างของจิตมันเป็นอย่างนี้ อย่างเช่นเรานี้เป็นคนขี้ทุกข์ขี้ยากเลยนะ จิตสงบดีขนาดไหนนะ หากิเลสไม่เจอ มีปฏิบัติคู่กันอีกคนหนึ่ง เขาสร้างอำนาจวาสนามามาก พอจิตเขาสงบปั๊บ ! เขาเห็นกายของเขาเลยนะ เขาเห็นกิเลสเลย เพราะกิเลสมันอาศัยกายอาศัยจิตนี้ออกมาเหยื่อ ออกหากิน

ดูสิความวิตกกังวล ความทุกข์ อาการของจิตคือความคิดหมดเลย ที่ทุกข์อยู่ที่นี่ ทุกข์บนความคิด แล้วความคิดนี้เรารู้ว่าใครคิด ? แล้วมันคิดมาอย่างไรก็ไม่รู้ พอจิตมันสงบไปแล้วมันก็ว่างหมดเลย แล้วไปจับไปต้องอะไรไม่ได้เลย

แต่พอจิตมันสงบแล้ว ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะจับของมัน มันจะพิจารณาของมัน อ้อ ! จิตว่างก็มีความสงบ จิตคิด จิตเสวยอารมณ์ มันความคิดกับจิต กิเลสกับจิตมันเกี่ยวเนื่องกัน มันก็เลยเป็นความทุกข์ แล้วพอจิตสงบมันก็มีความสุข มันก็มีความว่าง เออ ! แล้วเวลาไปคิดมันก็มีความทุกข์ เวลาไปยึดไปมันมันก็มีความทุกข์

พอมันไปเห็นความแตกต่างแล้วใครเป็นคนคิด? เราคิดอย่างไร? จับมัด พอจับมัด แล้วก็เอามาขึงพืด เอามาวิปัสสนา คิดเพราะอะไร? คิดเพราะเหตุใด ? อะไรมันถึงทำให้เกิด ? มันพิจารณาของมันไปเห็นไหม พอพิจารณาไปปัญญามันก็เกิด นี่ใจ การขุดคุ้ยหากิเลส

นี่เวลาปฏิบัติไปนะ มันเหมือนกับรับปริญญา ถึงเวลาที่แบมือรับมาเลย นี่ก็เหมือนกัน เป็นโศดบันก็เหมือนกับแบมือรับมาเลย เป็นไปไม่ได้หรอก ไม่มี คนที่รับปริญญาเขาต้องมีการศึกษามา จบแล้วเขาถึงไปรับปริญญา คนที่จะประพฤติปฏิบัติยังไม่มีพื้นฐาน ยังไม่เห็นกิเลส เราจะจบถึงรับปริญญา เรามีศึกษาวิชาการทางเรื่องอะไร ? เราเรียนอะไรมา ? เรามีความรู้อะไรมาถึงจะไปรับปริญญา

จิตที่มันจะเข้าใจได้ มันมีวิปัสสนาญาณอะไรของมัน ? มันแก้ไขอะไรของมัน ? มันถึงจะเข้าใจได้ว่าตัวเองมาได้ขั้นไหน มันต้องมีเหตุมีผลของมัน นี่ก็เหมือนกัน พอถึงเวลา ถ้าพอออกซุกซี้ ออกหาเหยื่อ ออกหากิเลส ออกหากาย ออกหาเวทนา ออกหาจิต หารธรรม ถ้ามันเจอแล้วมันวิปัสสนาของมัน พอมันผ่าน เออ ! ที่ ๑ ผ่าน ที่ ๒ ผ่าน ที่ ๓ ผ่าน พอที่ ๓ ผ่านต้องขั้นที่ ๔ ต่อไป ขั้นที่ ๔ ยิ่งยากเข้าไปใหญ่เลย

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้... แล้วมันผ่องใสหมดแล้ว มันว่างหมดแล้ว แล้วจะไปต่อสู้กับอะไร? มันก็ต้องต่อสู้ นี่ขั้นสุดยอดของมันบนเรือนยอดนี้ทำอย่างไร? พอเรือนยอดทำอย่างไร? มันต้องจับได้ มันต้องซุกซี้ ถ้าไม่ซุกซี้หา..

หลวงตาท่านไปแก้หลวงปู่บัวนะ หลวงปู่บัวนี่ อ้าว..ว่ามาสิ ไปงานที่วัดป่าแก้ว ชุมพลนี่ไง ว่ามา หลวงปู่บัวท่านเข้าใจว่าหมดแล้ว เข้าใจว่าสิ้นแล้ว พอที่นี้เจ้าคุณชุมท่านก็จับ ท่านก็เอาหลวงปู่บัวกับหลวงตา ท่านให้คุยกัน “บอกว่าไม่ต้องไปสวดมนต์นะ คีนนี้ให้คุยกันก่อน” นี่เอาอย่างนั้น พอหลวงปู่มาบอกว่า

“มาเลยขั้น ๑ ผ่าน ๒ ผ่าน ๓ ผ่าน”

“เอาอีกต่อสิ”

“จบแล้ว” ก็คิดว่านี่ไง ก็คิดว่านี่นิพพาน

หลวงตาท่านอุทานเลยนะ อุตาย ! เห็นไหม คนรู้กับคนไม่รู้

ไอ้คนไม่รู้ว่าเป็นนิพพานไง “นิพพาน” หลวงปู่บัวบอกว่าจบแล้วนิพพาน หลวงตาบอก อุตาย ! อุตายป๊อ ! คีนนี้ไม่ต้องไปสวดมนต์นะ นิมนต์ไปสวดมนต์งานศพแม่ของอาจารย์สิงห์ทอง ไม่ต้องไปสวดมนต์นะ ผมจะไปสวดเอง พออย่างนั้นป๊อ ! เข้าเลย

นะ ให้หาเลยนะ ชุคคัยหา ก็ผ่านแล้วก็เข้าใจว่านิพพาน พอไม่ใช่ นิพพานปั๊บ ! หลวงตาบอกมันไม่ใช่ พอไม่ใช่ก็ต้องบอกเหตุ

แล้วเวลาหลวงตาท่านไปพูดให้หลวงปู่คำดีเห็นไหม หลวงปู่คำดีพอพิจารณาไปแล้ว หลวงปู่คำดีไม่เหมือนหลวงปู่บัวนะ หลวงปู่คำดีท่านรู้ว่าท่านคิด ท่านภาวนาของท่าน ท่านพยายามหาทางออก แต่ไปไม่รอด

พอไปไม่รอดท่านคิดไม่มีใครจะแก้ไข คนภาวนานี้มันเหมือนกับเราเป็นไข้ เราเป็นไข้นะ นอนอยู่คนเดียว โอ้ย ! ไม่มีใครรักษา โอ้ย ! รู้ว่าเป็นไข้นะ แต่หลวงปู่บัวท่านไม่รู้ ท่านบอกว่านิพพานแล้ว แต่หลวงปู่คำดีท่านรู้ พอรู้เสร็จแล้ว ตัวเองแก้ตัวเองไม่ได้

หลวงตาเล่าประจำเห็นไหม ในชีวิตในเทปหลวงตา หลวงปู่คำดีท่านจุดรูปเทียนเลย อารธนาเลย “ขอให้เทวดาอารธนาให้หลวงตามหาบัวมาแก้ไขให้ที”

หลวงตามาเลยเห็นไหม มาถึงก็ อู๊ย ! มาเร็ว ก็เอาเข้าไปในห้องไปคุยกันตัวต่อตัว เห็นไหม พอคุยกัน พอบอก บอกให้คัยๆ บอกชุคคัย

พอหลวงตาท่านบอกปั๊บ ! หลวงปู่คำดี รู้แล้วๆ ๆ คำนี้เห็นไหม คำว่ารู้แล้วๆ รู้แล้วก็หาโจทย์เจอแล้ว หากิเลสเจอแล้ว รู้ว่าเป็นไข้ แต่ไม่รู้เป็นไข้อะไร? รู้รู้ว่าเป็นไข้ไม่สบาย แต่ไม่รู้ว่ามันเป็นตรงไหน? หาไม่เจอ

คนคิดต่างกันเห็นไหม หลวงปู่คำดีคิดอย่างหนึ่ง หลวงปู่บัวเข้าใจว่านิพพานแล้ว หลวงตาบอกให้ค้นหา แต่หลวงปู่คำดีท่านรู้ถือว่าท่านคิด พอท่านคิดปั๊บ ! หลวงตามาถึงมาบอกว่า บอกว่าให้ค้นอย่างนี้ เป็นไข่นี้ เพราะเหตุนี้เหตุนี้ โอ! รู้แล้วๆ ๆ พอรู้แล้วก็กลับเห็นไหม

การชุคคัยหากิเลสนะ การต่อสู้นี้ ไม่ใช่ที่เราไปถึงก็เบมือรับปริญญาเลย ไม่ใช่เราจะต้องต่อสู้ เราจะต้องแก้ไข เราจะต้องพิจารณาของเรา พอพิจารณาของเรา ถึงที่สุดแล้ว เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์เราบอกชี้ทาง แล้วพวกเราจะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ พวกเราจะเข้าไปต่อสู้ คิดพลิกแพลง แล้วการต่อสู้พลิกแพลงนี้ มันจะเป็นสมบัติส่วนตัว

โทษนะ อาหารเวลากินต้องผ่านปากเราคนเดียว ผ่านปากคนอื่นไม่ได้ ในการประพฤติปฏิบัติ มันจะต้องเป็นประสบการณ์ของจิตดวงนั้น หลวงตาท่านไปแก้หลวงปู่คำดี ท่านไปแก้หลวงปู่บัว หลวงตาท่านรู้อยู่แล้ว ทำไมความรู้ของหลวงตา ท่านส่งผ่านให้หลวงปู่คำดีกับหลวงปู่บัวไม่ได้ล่ะ? ความรู้ของหลวงตาท่านส่งผ่านให้กับหลวงปู่คำดีกับหลวงปู่บัวไม่ได้นะ แต่ท่านบอกวิธีการให้หลวงปู่คำดีกับหลวงปู่บัวท่านเข้าไปค้นคว้าในจิตของท่านต่างหากละ

หลวงปู่คำดีท่านได้ศึกษาแล้ว ท่านได้ฟังจากหลวงตาแล้ว ท่านก็ย้อนกลับมาที่จิตของท่าน แล้วท่านก็มาแก้ไขของท่าน ท่านมาพิจารณาของท่าน ท่านทำของท่าน ท่านก็ผ่านพ้นเป็นพระอรหันต์สำเร็จไป เผลอแล้วจึงเป็นพระธาตุ

หลวงปู่บัว เวลาหลวงตาท่านแนะนำแล้ว หลวงปู่บัวก็กลับ ย้อนกลับมาทำที่จิตของหลวงปู่บัวนั้น หลวงปู่บัวท่านมาเจอเหตุการณ์นั้น หลวงปู่บัวก็เข้าใจธรรมของหลวงปู่บัวนั้น จนสิ้นสุดไป หลวงปู่บัวเผลอแล้วก็เป็นพระธาตุเหมือนกัน

มันส่งผ่านกันด้วยข้อเท็จจริงกับใจ จากใจดวงหนึ่งโดยการชี้นำ แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติต้องเห็นตามนั้น แล้วพยายามค้นคว้าหาให้ได้ แล้วทำของใจเราให้ได้ มันก็จะผ่านไปได้เหมือนกันพอผ่านไปได้แล้วนะ ถึงที่สุดเห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก พระอรหันต์ทุกๆ องค์มีความเสมอกัน ด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ใจ ต่างกันด้วยอำนาจสาบารมีเห็นไหม แต่ความสะอาดบริสุทธิ์เสมอกัน เวลาถึงที่สุดแล้วมันเสมอกัน

จิตของเรามันพัฒนาการได้ มันปฏิบัติได้ มันเป็นไปได้ แต่มันต้องมีเหตุมีผลของมัน มีการกระทำของมัน ถ้าจิตของเรามันกำลังรื่นเริงอาจหาญนะ มีกำลังใจอยู่นะ มันต้องแยกแยะขุดคุ้ยให้ได้ ย้อนกลับมาหาให้เจอ หลวงปู่มันท่านพูดเห็นไหม “ปลาในสุม ปลาในสุม” หัวใจของเราอยู่ในร่างกายของเราปลาในสุม แล้วถ้าพูดถึงเรื่องของปลาในสุมนะ ก็พูดถึงเรื่องของประสบการณ์ของเรา

ถ้าพูดถึงเรื่องอริยสัจพูดง่ายมาก เพราะอริยสัจ เพราะถ้ามัน..จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจเห็นไหม ธรรมะเหนือธรรมชาติ บอกว่าธรรมะเหนือธรรมชาติ แล้วอริยสัจเป็น

ธรรมชาติหรือเปล่า? ใช่.. อริยสัจนี้เป็นธรรมชาติเลยละ เพราะอะไรรู้ใหม่? เพราะเราเกิดมาโดยธรรมชาติ

เราอยู่ในธรรมชาติ เราเกิดมาโดยอวิชชา เกิดมาโดยธรรมชาติทำให้เราเกิด อริยสัจก็เป็นธรรมชาติ เพราะธรรมชาติกับธรรมชาติมันต้องแก้ไขกันไง ธรรมชาติกับธรรมชาติแก้ไขกัน แล้วพอจิตที่มันพ้นออกไปจากแก้ไขแล้ว มันเหนือธรรมชาติไป ถ้าแก้ไขเสร็จแล้วยังเป็นธรรมชาติอยู่ ก็ยังเกิดตายอยู่นะสิ

อริยสัจเป็นธรรมชาติ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ความทุกข์นี้เป็นธรรมชาติ อันหนึ่ง ตัณหาความทะยานอยาก ความดีความชั่วความคิดเรามันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง ใหม่? สมุทัย สมุทัยควรละเห็นใหม่ ตัณหาความทะยานอยาก นิโรธะ นิโรธมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร? ถ้ามันไม่มีมรรค พอมรรคมันเกิดนิโรธขึ้นมา อันนี้เป็นธรรมชาติหรือเปล่า? เป็นธรรมชาตินะเพราะเราเกิดมาในธรรมชาติ

อริยสัจ มาถามอริยสัจเป็นธรรมชาติใหม่? บอกเป็น แต่จิตมันกลั่นออกมาจาก อริยสัจ โสคาบันมันก็กลั่นออกมาจากอริยสัจ แต่ยังมีจิตอยู่นะ เพราะมันเป็นโสคาบัน ใช่ไหม? สกิทาคาก็กลั่นออกมาจากอริยสัจ อนาคาก็กลั่นออกมาจากอริยสัจ

แต่เวลาขั้นสุดท้าย ขั้นสุดท้ายเห็นใหม่ มันทำลายอยู่ในวงอริยสัจนั้น มันทำลายอยู่ในวงอริยสัจนั้น อรหัตตมรรค อรหัตตผล อรหัตตมรรค อรหัตตผลเห็นใหม่ อริยสัจเห็นใหม่ อรหัตตมรรคก็มรรคญาณ มรรคญาณของอรหัตตมรรค

นี่เวลาผลคือการกระทำ สภาพะที่การเปลี่ยนแปลงนั้น พอสภาพะที่มันเปลี่ยนไปนั้น มันทำลายหมดแล้วมันเหลืออะไร? ถ้ามันเหลืออยู่ มันก็ยังเป็นธรรมชาตินะสิ ฉะนั้นพระอรหันต์ต้องไม่มีจิตใจ จิตคือภพ มโนมิงปี นิพพินทะติ มโนคือหัวใจ ตัวหัวใจโดนทำลายแล้ว ตัวจิตโดนทำลายแล้ว พอตัวมโนโดนทำลายแล้ว มโนมิงปี นิพพินทะติ มโนสัมผัสสปี นิพพินทะติ ผลมันเกิดจากการสัมผัสนั้น

เบื่อหน่ายการเบื่อหน่าย เบื่อหน่ายมโน เบื่อหน่ายหัวใจใจ หัวใจโดนทำลายหมดเลย หัวใจไม่มี ทำลายหัวใจหมดเลย สิ่งนี้เป็นนามธรรม เห็นใหม่มันเหนือธรรมชาติเหนือธรรมชาติตรงที่มารมันหาไม่เจอใจ พอเวลาพระอรหันต์ตายแล้วมารหาไม่เจอ แต่

ถ้าเป็นปุถุชนเป็นพระอนาคานะ มารมันยังเห็น เห็นเพราะมีภพ ภพคือสถานที่ ภพคือตัวใจใจ ภพคือมโนใจ

ความคิดเห็นใหม่ ดูความคิดดี ความคิดที่เราเอาความคิดนั้นมากลั่นกรอง ความคิดมีไหม? ความคิดมี แล้วความคิดมันอยู่บนอะไร? เพราะความคิดอย่างนี้มันถึงสะสมลงอยู่ที่ใจใจ เวลามีการกระทำไปเป็นธรรมชาติใหม่

ธรรมดาเรื่องนี้เราก็ไม่ค่อยได้พูดนะ แต่พอบอกว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วสรรพสิ่งนี้เป็นธรรมชาติ มันเลยทำแบบ ประสาธนะ คำนี้ที่เราออกมาบอกว่าธรรมะเหนือธรรมชาติ เราพูดให้ชัดเจน ให้คนที่คิดว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ เขายังได้มีโอกาสได้พิสูจน์ว่าที่เป็นธรรมชาติ กับที่เหนือธรรมชาติ มันแตกต่างกันอย่างไร? คือให้คนที่เข้าใจว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ มันจะได้แก้ไข ถ้ามันมีโอกาสได้แก้ไข เพื่อจะได้เห็นเข้าไปสู่ความจริงนั้น

แต่ถ้ายังคิดยังเข้าใจว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ความรับรู้เป็นธรรมชาติ เพราะถ้าเป็นธรรมชาติ ความรู้สึกเราก็เป็นธรรมชาติ มันก็อยู่กับธรรมชาตินี้ แล้วอริยสัจเป็นธรรมชาติใหม่? เป็น เราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แต่ธรรมะกับธรรมะมันต้องแก้ไขกัน แก้ไขกันทำลายกัน จนธรรมชาติเป็นกุปปธรรม กุปปคือความเจริญ สัพเพ ธัมมา อนัตตา สภาวะที่เป็นอนัตตานี้เป็นธรรมชาติ

อกุปปธรรม สิ่งที่ยังที่ไม่แปรปรวน ไม่มีการบอบสลาย ไม่มีการย่อยสลาย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีกแล้ว แล้วถ้ามันไม่เหนือธรรมชาติมันเป็นอะไรล่ะ? เพราะมันเหนือกาลเวลา เหนือกาลเวลา เหนือทุกอย่างเห็นใหม่ พ้นจากการคาดการณ์ พ้นจากกาลเวลา พ้นจากการย่อยสลาย พ้นจากทุกๆ อย่างไปเลย มันจะเหนือธรรมชาติใหม่ล่ะ?

อกุปปธรรม โสดาบัน สกิทาคา อนาคา อรหันต์นี่อกุปปธรรม แต่ถ้าโสดาบันถึงอนาคามันยังมีสมมุติอยู่ มันเป็นอกุปปธรรมโดยที่ว่า เห็นใหม่อย่างที่ว่าพระโสดาบันเกิดอีก ๘ ชาติ คำว่าเกิดตายก็ยังเป็นธรรมชาติอยู่ แต่แค่ ๘ ชาติ

แต่ถ้าเป็นปุถุชน ถ้าเป็นธรรมชาติเลย มันจะไม่มี ๘ เลย มันแล้วแต่ค่าของมัน คือสูงต่ำแล้วแต่บุญกุศล หมุนไปตลอดไม่มีวันสิ้นสุด ไม่มีวันจบขบวนการของมัน

ธรรมชาติเป็นอย่างนี้ แต่อุปสรรคแล้ว ๓ ๓ เกิดบนพรหมแล้วหมดเลย ไม่มีอีกแล้ว แต่มีความรู้สึกอยู่ นี่เหนือธรรมชาติอย่างนี้

เขาโต้แย้งมา ว่าถ้าธรรมชาติเหนือธรรมชาติ อริยสัจเป็นธรรมชาติหรือเปล่า ? เราก็บอก ใช่.. อริยสัจเป็นธรรมชาติแน่นอน แต่สิ่งที่กลั่นออกมาจากอริยสัจเว้ย ! อริยสัจก็สาธุ.. อริยสัจคืออริยสัจ เพราะพระพุทธเจ้ามารู้ตรงนี้

ถ้าพระพุทธเจ้าไม่เอาธรรมชาติ ไม่เอาอริยสัจมาบอกให้คนโง่ๆ อย่างพวกเรา ถ้าพุทธธรรมพูดเหนือความรู้ของเรา พวกเราจะปั่นบันใครรับรู้ได้ไหม? ท่านถึงเอาความจริง เอาสิ่งที่ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เอามาบอกพวกเรา แล้วให้พวกเรานี้ ขวนขวาย ดัดแปลง แก้ไข ต่อสู้ แล้วพอผลมันตอบมาแล้วนะ พระพุทธเจ้าไม่ต้องบอกเหอะ ! ผู้ที่เป็นนั้นจะรู้เอง

ครูบาอาจารย์ที่ท่านฉลาด ท่านจะต้องการให้เรารู้ ให้เราเข้าใจ ให้เราเห็นของเรา พอเห็นของเราเป็นอันนั้นแล้ว นั่นอันนั้นล่ะ อันนั้นไม่ต้องให้ใครสอนเลย เห็นไหม ปัจจุบันตั้งรู้เฉพาะตน เป็นสันตภิสุทธิโก รู้จากหัวใจดวงนั้น นี่สัจจะมันเป็นอย่างนั้น แล้วถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วจะต้องไปสอนใครไหม ? อย่างพวกเราเป็นไข้ เจ็บไข้ได้ป่วยกันมา หมอรักษาหายหมดแล้วนะ หมอต้องมาโอ้เราอีกไหม อ้าวหายแล้วก็จบไป

จิตที่มันกลั่นออกมาจากอริยสัจ จิตที่มันพ้นไปแล้วก็จบไป ไม่ต้องไปบอกมันอีก มันรู้แล้ว โอ้บอกโอ้บอกคนไม่รู้ โอ้เถียงกันปากเปียกปากแฉะอยู่ ต้องเถียงกัน นี่บอกโอ้พวกนี้ ให้มันเอามาเทียบเคียง ให้มันเอามาดูแลให้มันตรวจสอบ ตรวจสอบให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

มรรค ด้วยความเข้าใจ เราทุกคนก็คิดอย่างนี้ไง คิดว่ามันเป็นวิทยาศาสตร์ไง ว่าต้องบอกมาให้เข้าใจแล้วเราจะทำได้ ทำให้เป็นอย่างนั้น ถ้าจะให้ทำเป็นอย่างนั้นมันก็เลยกลายเป็นสร้างอีกความรู้สึกอันหนึ่งขึ้นมา ชีวิตเวลาเป็นทุกข์อย่างนี้ แล้วก็ไปสร้างนะ สัมมาอาชีวะที่ถูกต้องนี้ไง คืออย่างนี้ไง ถูกต้องอย่างนี้ไง ถูกต้องมันก็อยู่ข้างนอก ใจเรายังทุกข์อยู่เห็นไหม

แต่ถ้าเราทำ ทำโดยสามัญสำนึก เราถึงบอกถ้าทำอย่างนี้มันตัดรากถอนโคน เพราะความคิดไม่ใช่จิต ความรู้สึกมันไม่ใช่จิต จิตมันอยู่นี่ จิตคือพลังงาน แต่ถ้าเราพุทธโธ เราใช้ชีวิตปกติ ใช้ความรู้สึกปกติ ทุกอย่างปกติมันเกิดจากจิต ทุกอย่างมันจะหดเข้ามาที่จิต นี่คือการเหงา รากเหงา

เวลาหลวงตาท่านสอนถึงรากอวิชชา รากอวิชชามันอยู่ที่จิต แล้วถอนพรวด ออกจากรากอวิชชา ก็เลสเตย แต่ถ้าไปตัดยอดมัน ตัดใบละกิ่งมัน ไม่ตัดรากถอนโคน จะไม่มีทางชำระกิเลสได้

ฉะนั้นพอบอกว่ามรรคเป็นอย่างนั้น ทุกอย่างเป็นอย่างนั้นปั๊บ! มันก็ส่งออก ส่งออกไปสร้างความคิดอีกความคิดหนึ่งขึ้นมา แล้วเราก็จะไปสร้าง โอ๊ย! มรรคเป็นอย่างนั้นนะ เกร็งไปหมดเลย ต้องตายตัวอย่างนั้นเลย กิเลสมันคั่นอยู่ในหัวใจลูกขลัด ขลุดขลัดอยู่ที่นี่ ไม่มีใครไปดูแลมันเลย กิเลสมันคั่นขลุดขลัดขลุดขลัดอยู่ที่นี่ หัวใจนี้ทุกข์มากเลย ไม่มีใครดูแลมันเลยนะ แต่ อู้ฮู้! มรรค ๘ นี่สมบูรณ์นะ สร้างมรรคสมบูรณ์แบบหมดเลย เห็นไหม

เราไปสร้าง ปฏิบัติโดยพิธีกรรม ทำกันอยู่อย่างนี้ ปัจจุบันทำกันอยู่อย่างนี้ ไปสร้างอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่ง ไปสร้างความรู้สึกไว้อีกอันหนึ่ง ตัดรากถอนโคน ข้อเท็จจริงของเรา

แต่หลวงปู่ท่านสอนเลย ดำรงชีวิตประจำวัน คือการอยู่ในชีวิตประจำวันให้มีสติสัมปชัญญะ อยู่กับความเป็นจริงเรา หกหลัมก็ว่าหกหลัม ลูกขึ้นมาก็ว่าลูก นั่งก็ว่านั่ง อยู่กับปัจจุบันเรา ไม่ต้องไปสร้างอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่ง

ไปสร้างไง จะทำอะไรก็ต้อง อู้ฮู้! สร้างอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่งคู่กันไปอยู่อย่างนั้นล่ะ มันเลยตัดรากถอนโคน ตัดรากถอนโคนตัวจิต ตัดรากถอนโคนความรู้สึกของเรา

แต่ถ้าใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ต้องไปสร้างภาพอีกภาพหนึ่ง เหมือนมารยาทสังคมเลย มารยาทเป็นมารยาทนะ แต่นิสัยจริงๆ เป็นอีกอย่างหนึ่งนะ แต่มารยาทดีมาก แต่

ความจริงหัวใจนี้เต็มไปด้วยโครมๆ เลยนะ แต่ข้างนอกเรียบร้อยมากเลย โครมๆ ก็โครมๆ
อยู่กับมัน ดีก็คืออยู่นี้ ชั่วก็ชั่วอยู่นี้ รู้กันความจริงอันนี้ อันนี้จะเป็นความจริง

นี่พูดถึงมรรคนะ จบหรือยัง จบนะ เอวัง